

Protokół

99. posiedzenia, I. sesyi, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 19. października 1910.

Początek o godzinie 10 minut 40 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. St. hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obečných posłów 134.

Ze strony Rządu: c. k. Namiestnik JE. Dr. Michał Bobrzyński, c. k. Radca Dworu Stanisław Grodzicki.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 97 posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 98 posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. St. H. hr. Badeni odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 19. października 1910 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji budżetowej L. s. 7574, 7576, 7577, 7578, 7579, 7581, 7582, 7584, 7587, 7591--7593.

Komisji szkolnej L. s. 7573, 7583, 7585, 7586, 7594.

Komisji gminnej L. s. 7575.

Komisji petycyjnej L. s. 7588.

Komisji drogowej L. s. 7577.

Komisji przemysłowej L. s. 7580.

Marszałek wzywa sekretarza do odczytania złożonych interpelacyj.

Sekretarz p. Skwarko odczytuje zgłoszone interpelacje, które opiewają:

I n t e r p e l a c y a

p. Skwarka i tow. do c. k. Komisarza rząd. w sprawie maltretowania członków tow. „Sicz“ przez c. k. Starostę w Bohorodeczanach.

Orzeczeniem karnem c. k. Starostwa w Bohorodeczanach z 6/2 1906 L. 10514/3 ukarano ówczesnego koszowego tow. „Sicz“

w Bohorodczanach, Michała Jaworskiego grzywną w kwocie 50 K za to, że „publicznie nosił szarfę“.

Za takie same przestępstwo, to samo Starostwo ukarało tego samego mieszczanina ponowną grzywną 50 K, a że Michał Jaworski jest bardzo biednym, więc towarzysze jego złożyli tę kwotę i zapłacili za niego.

Ponieważ polityczna egzekucya w celu ściągnięcia grzywny 50 K nałożonej powołaniem orzeczeniem z 6/2 1906 z powodu ubóstwa zasądzonemu nie dała żadnego rezultatu, to Michał Jaworski z poświadczeniem urzędu gm., że niema środków na zapłacenie grzywny, prosił c. k. Starostwo, ażeby mógł grzywnę odpokutować karą aresztu, jednak bez rezultatu, w każdym jednakże razie cała sprawa — zdawało się — jako nieaktualna, poszła w zapomnienie.

Od kiedy jednak w Bohorodczanach został Starostą p. Nieświatowski, który nienawidzi wszystko co ruskie i z tą nienawiścią nie kryje się nawet, szykanując ruskie instytucje, księży, nauczycieli szkoły i świadome jednostki, o czem tak c. k. Rada szkolna kraj. jak i c. k. Namiestnictwo przez liczne zażalenia i interpelacje — ma wiadomość — od tego czasu wybuchła wojna między państwem reprezentowanym wszelkimi modernymi władzami w Bohorodczanach, a Michałem Jaworskim.

P. c. k. Starosta puścił w ruch egzekutorów podatkowych, c. k. żandarmeryę, następnie c. k. Sąd i przy pomocy wszystkich tych władz — od 3 lat tak dokucza Michałowi Jaworskiemu za „szarfę“, że człowiek ten bliski obłąkania. Kara administracyjna ma przecież charakter albo natychmiastowej zemsty lub prewencji — ściąganie więc kary nałożonej przed 5 laty nie ma żadnej administracji za sobą, a zamienia się w dokuczliwe szykanowanie ukaranego.

Co więcej, to ściąganie „kary“ przybrało takie monstrualne rozmiary, pociągnęło za sobą takie straty i wydatki dla skarbu państwa, że całe to „energiczne“ postępowanie nabrało cechę humorystyczną.

Dość powiedzieć, że akta ściągania tej grzywny wyrosły w gruby tom, na spisanie którego potrzeba co najmniej miesiąc pilnej pracy całego starostwa i urzędu podatkowego, a reprezentuje wartość kilka tysięcy koron. Ciągłe też interweniuje c. k. żandarmerya, co w mieście wywołuje słuszne oburzenie, bo w r. 1908 i 1909 było w Bohorodczanach ponad 30 nocnych kradzieży z włamaniem i ani jeden fakt nie został wysledzony, natomiast całą energię żandarmeryi skierował p. Starosta na zaciętą walkę z „szarfą“. Starszy doświadczony komisarz p. Łucki perswadował p. Staroście, ażeby nie ośmieszał się i dał spokój szarfie, ewentualnie wykonał na zasądzonym karę aresztu. Wszystko nadarmo — p. Starosta z wrodzoną upartością prowadzi tragi-komiczną wojnę

Sprawa przedstawia się tak:

P. Nieświatowski zostawszy w r. 1908 bohorodczańskim Starostą nakazał c. k. urzędowi podatkowemu ściągnąć wspomnianą grzywnę i przy przeprowadzonej egzekucyi zafantowano świnie, która jednak nie była własnością Michała, lecz Maryi Jaworskiej. Ta zgłosiła w c. k. Prokuratury skarbu swoje prawa własności i na odpowiednie polecenie c. k. Starostwa rozpoczęła c. k. żandarmerya dochodzenie czyja własność ta świnia. Cała historia trwała dłużej jak rok, a tymczasem właścicielka świnie sprzedała, ponieważ po roku egzek. prawo zastawu gaśnie. C. k. Starostwo odstąpiło sprawę c. k. Sądowi, który uwolnił Maryę Jaworską od obwinienia o przekroczenie z §. 3. ust. egzek. z tego słusznego motywu, że właściciel nie jest obowiązany zrzec się dyspono-

wania swojej rzeczy, dlatego, że władza administracyjna całe lata dochodzi, czyją własnością jest świnia.

Następnie c. k. Starosta każe przeprowadzić polityczną egzekucję ponownie i zabiera u M. Jaworskiego cudze 2 zegary, 1 zarzutkę, 1 klarnet i chociaż M. Jaworski wykazał że rzeczy te stanowią własność osób trzecich, rzeczy tych M. Jaworskiemu względnie wskazanym właścicielom nie wydano.

Wkońcu postanowił c. k. Starosta przyłożyć zawziętemu hajdamace nóż do gardła i w celu ściągnięcia historycznej grzywny wniósł: a) na egzekucję sądową mobilarną do l. spr. E. 3056/10, b) z osobna na egzekucję realną do l. E. 3169/10 w Bohorodczanach.

Pominowszy, że podobne egzekucje na sądowej drodze z braku tytułu wymaganego w §. 1. ust. 13. 14. o. e. są niedopuszczalne, świadczą one o wyrafinowanej zdolności i dokuczliwości p. Starosty, bo mając zafantowane przedmioty w drodze egzekucji polit., które możliwie pokryją grzywnę, prowadzi p. Starosta dalszą egzekucję sądową i to, ażeby zwiększyć egzekwowanemu koszta, z osobna egzekucją mobilarną a z osobna realną. Tak p. Starosta Nieświatowski przychyła do siebie ludzi i wzbudza u nich sympatyę i poważanie dla władz.

Dowód: Akta c. k. Starostwa L. 10514/3, akta polit. egzekucyj prowadzonych na podstawie orzeczenia z 6/2 1906, akta sądowe L. V. 1691/9, akta karne Marya Jaworska o przekroczenie z §. 3. ust. o egz. z r. 1909. Korespondencye c. k. żandarmeryi w tej sprawie, akta egzekucyjne E. 3056/10, E. 3169/10.

Podpisani zapytują:

I. Czy p. Komisarzowi wiadome są powyższe fakta szykanowania mieszczanina M. Jaworskiego za noszenie szarfy?

II. Co myśli p. Komisarz zarządzić w obronie maltretowanego mieszczanina i w obronie ośmieszanej władzy?

Interpelant:
Skwarko.

Petruszewicz, Sodomora, Dumka, A. Staruch, T. Staruch, Sandulak, Kurowiec, Lewicki, Makuch, Kiweluk, Winniczuk, Krysowaty, Korol, Szwed.

I n t e r p e l a c y a

p. A. Starucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie nierozpisania wyborów do Rady powiat. w powiecie liskim.

Wybrana Rada powiat. w Lisku ukonstytuowała się 28/8 1903 — otóż termin jej urzędowania skończył się 20/8 1909 i dlatego powinno być rozpisane nowe wybory w r. 1909 i nowa Rada powinna była już dawno objąć urzędowanie. Do dzisiaj nie są rozpisane nowe wybory, dużo członków poumierało, marszałek wyjechał z powiatu już więcej jak rok, zastępca marszałka zmarł i sprawy bardzo ważne zalegają więcej jak rok i niema komu ich załatwić, przez co gospodarka powiatu, jak i cała ludność ponosi wielkie szkody.

Dlatego zapytują podpisani c. k. Rząd, z jakiej przyczyny do dzisiaj nie zarządzone wybory do Rady pow. w Lisku i czy gotów on jak najprędzej zarządzić nowe wybory do Rady pow.?

Interpelant:
A. Staruch.

Lewicki, Petruszewicz, Korol, Tracz, T. Staruch, Sodomora, Dumka, Sandulak, Makuch, Skwarko, Winniczuk, Krysowaty, Kiweluk, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

p. A. Starucha i tow. do c. k. Rządu

w sprawie niesłychanego nadużycia po-
pełnionego przez inspektora okręgowego
p. Ornatowskiego w St. Samborze.

I. C. k. Rada szk. okr. w St. Sam-
borze z dn. 11/I. 1905 L. 2725/04 zawi-
domiła c. k. Radę szk. m. w Groziowej,
że c. k. Rada szk. kraj. reskr. z dnia
27/12 1904 L. 49796 uchwaliła 800 K ja-
ko zapomogę na dokończenie budowy
szkoły. W tym celu zażądała ona koszto-
rysu i planu budowy, co też Rada szk.
i Zwierzchność gminna uczyniła. Ode-
śleli to wszystko, jednakowoż zapomogi
ani odpowiedzi dotychczas gmina nie
otrzymała. W końcu postanowiła gmina
Groziowa postawić szkołę własnymi si-
łami.

II. Inspektorem okręg. w powiecie
starosamborskim jest p. Izydor Ornatow-
ski, który o szkołę niedba i skutkiem
tego szkoła a względnie szkolnictwo po-
nosi znaczne szkody. Oto skutki jego
gospodarki: budynki szkolne zaniedbane
wałą się i t. d. W Strzelbicach np. zło-
żyła gmina już 6 lat temu konkurencyę
na szkołę, a szkoły do dzisiaj nie wybu-
dowano, skutkiem czego nauka się nie
odbywa, a nauczyciel pomimo tego po-
biera płacę.

W Suszycy gmina złożyła również
datek, ale szkoły nie wybudowano i na-
uka odbywa się w aresztach gdzie mie-
szka także nauczycielka.

Konkurencyę na obie te szkoły zło-
żyły gminy w Radzie szk. okr. o czem
p. Ornatowski dobrze wiedział.

Również i w Lipinie wielkiej niema
szkoły, chociaż szkoła jest tam zorgani-
zowana już 40 lat, a nauka odbywa się
w budynku parafialnym. Na zapytanie
interesowanych, kiedy będzie się budo-
wać szkołę, p. Ornatowski wykręca się.

III. Prawie w całym powiecie ścią-
gają grzywny za nieposyłanie dzieci do

szkoły. Według ustawy z dn. 14/7 1894
Dz. u. kr. Nr. 63. ma c. k. Rada szkolna
okręg. względnie inspektor każdego roku
podczas feryj przysyłać całą kwotę do
Rady szk. m. na zakupienie odzieży i ksią-
żek dla biednej dziatwy szkolnej. Tym-
czasem inspektor nie posyła tych grzy-
wien. Na dowód przedkładam odpisy re-
cepisów posłanych pieniędzy za grzywny
gminy Groziowej do Rady szk. okręgowej
w Starym Samborze:

L. 202 z 28/3 1904 64 K — h

L. 58 z 7/5 1904 50 K — h

L. 96 z 24/3 1905 38 K 74 h

L. 129 z 15/7 1906 7 K 90 h

L. 158 z 18/3 1909 35 K — h

L. 107 z 15/9 1909 26 K — h

L. 178 z 27/9 1909 14 K — h

Razem 235 K 64 h

Otóż od r. 1904 do r. 1909 było
235 K 64 h. Jednak p. Ornatowski tych
pieniędzy nie przysłał Radzie szkolnej
m., dopiero na domaganie się niektórych
osób przysłał w r. 1909 50 K. Wskutek
potrzeby zakupienia odzieży dla biednych
dzieci Rada szkolna m. zaciągnęła po-
życzkę i pisała do inspektora Ornatow-
skiego, ale ten nie odpisał nic, dopiero
jak był na wizytacyi inspektor krajowy
p. Matijów — przysłał 40 K z tem, że
w depozycie jest jeszcze 5 K. Otóż wszyst-
kich pieniędzy przysłał 90 K ze zło-
zonych 235 K 64 h. — Gdzież podziały się
145 K 64 h?

Podobnie dzieje się po innych wsiach
np. w Mszańcy, Głowiecku dolnym.

IV. P. Ornatowski jest znanym w ca-
łym powiecie starosamborskim jako mści-
ciel i

Oto dowód:

a) Prześladował zupełnie niewinną nauczycielkę p. Zołotenko.

b) Nauczycielkę p. Dorosz prześladował dotąd, dokąd mu nie dała dwa tuczone indyki, o czym pisała gazeta „Echo spóźnione“ i umieściła ilustrację p. Ornatowskiego z tuczonym indykiem w rękach.

c) We wsi Głowiecku do nauczyciela p. Tumaka przydzielił pannę Kosterkową jako drugą siłę naucz. Ponieważ we wsi nie było gdzie mieszkać, rozkazał p insp. Ornatowski mieszkać jej razem z nauczycielem skutkiem czego nauczycielka miała z nauczycielem dziecko.

Dlatego podpisani zapytują c. k. Rząd: 1) czy wie on o tych nadużyciach c. k inspektora Ornatowskiego w St. Samborze, 2) czy gotów on pociągnąć go do ostrej odpowiedzialności i usunąć jako szkodliwego dla rozwoju szkolnictwa z urzędu inspektora.

Interpelant:
A. Staruch.

T. Staruch, Sodomora, Dumka, Sandulak, Makuch, Skwarko, Winniczuk, Krysowaty, Kiweluk, Kurowiec, Lewicki, Petruszewicz, Korol, Tracz.

I n t e r p e l a c y a

p T. Starucha i tow do c. k. Rządu w sprawie niesłychanego prześladowania ruskich urzędników i nieprawego ich przenoszenia z tzw. „ze względów służbowych“.

Przenoszenie naszych urzędników i nauczycieli przez władze polskie „ze względów służbowych“ bardzo się rozpowszechniło. Kto tylko wystąpi otwarcie, że jest Rusinem-Ukraińcem, wtenczas przenoszą go na Mazury.

To „brykanie“ władz krajowych

przechodzi wszelkie granice, bo oto krajowa Dyrekcyja skarbu przeniosła oficyała podatkowego p. Włodzimierza Kehysza w przeciągu 2 lat trzy razy. I tak: z Borszczowa do Jaworowa, z Jaworowa do Lutowisk i z Lutowisk do Liska. Trzeba wiedzieć, że p. Kehysz jest dobrym pracowitym i pilnym urzędnikiem i w jego pracy niema mu co zarzucić, przeniesienia jego są więc niesłychaniem nadużyciem.

Dlatego podpisani zapytują c. k. Rząd:

1) Czy gotów on już raz zarządzić zaniechanie prześladowania urzędników ruskiej narodowości przez niewinne przenoszenie do zachodniej części kraju?

2) Czy gotów on pociągnąć do odpowiedzialności te czynniki, które spowodowały nieprawne prześladowanie urzędnika Kehysza i jego przeniesienie?

Interpelant:
T. Staruch.

Lewicki, Kiweluk, Korol, Tracz, Winniczuk, Petruszewicz, Makuch, A. Staruch, Sandulak, Dumka, Sodomora, Kurowiec, Skwarko, Krysowaty.

I n t e r p e l a c y a

posła Tymoteusza Starucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie nieprawego zarządzenia powiększenia warty we wsi Horodyszcze pow. Brzeżany przez c. k. Starostę Bielawskiego.

We wsi Horodyszcze pow. Brzeżany stał się mały wypadek, że nieznanemu sprawcy wybił w nocy okna jednemu gospodarzowi a ten doniósł o tem Staroście i to wystarczyło Staroście do nadzwyczajnych zarządzeń i do zwalania na gminę nadzwyczajnego ciężaru a mianowicie zarządził Starosta prawie od miesiąca wartę nocną po 10 wartowników na jedną noc.

A więc biedny chłop narobi się w dzień i całkiem niewinnie musi cierpieć i stać całą noc na warcie. We wsi całkowity spokój, zwykła warta wystarcza i całkiem niepotrzebnie maltretuje się naród. Dlatego zapytują podpisani, czy gotów jest c. k. Rząd, nie ustawowe i nieusprawiedliwione zarządzenie Starosty jaknajprędzej usunąć i ludność gminy od niepotrzebnego ciężaru uwolnić?

Interpelant:
T. Staruch.

Lewicki, Kiweluk, Korol, Tracz, A. Staruch, Makuch, Sandulak, Dumka, Sodomora, Kurowiec, Skwarko, Winniczuk, Petruszewicz, Krysowaty.

I n t e r p e l a c y a

posła Tymoteusza Starucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie umieszczenia rzeźni i suszarni skór między domami mieszkalnymi w Brzeżanach.

Rzeźnia dla bydła i suszarnia skór w Brzeżanach, jest umieszczona w samym mieście przy ul. Izabelówka między domami mieszkalnymi, przez co panują tam anormalne stosunki higieniczne, a ryk bydła zakłóca spokój sąsiednich mieszkańców. Ponieważ w tej okolicy panują wielkie smrody, może się wywiązać z tego jaka zaraza.

Dlatego zapytują podpisani c. k. Rząd czy gotów jest zarządzić usunięcie rzeźni i suszarni skór z miejsca gęsto zamieszkanego i przenieść całkiem za miasto i tym samym poprawić stosunki higieniczne mieszkańców ulicy Izabelówka w Brzeżanach.

Interpelant:
T. Staruch

Lewicki, Kiweluk, Korol, Tracz, A. Staruch, Makuch, Sandulak, Dumka, Sodomora, Kurowiec, Skwarko, Winniczuk, Petruszewicz, Krysowaty.

I n t e r p e l a c y a

posła Pawła Dumki i tow. do c. k. Rządu w sprawie wyborów gminnych, gminy Małaszowce pow. tarnopolskiego.

Dnia 31. marca 1910 odbyły się w Małaszowcach (pow. Tarnopol) wybory do rady gminnej.

Przeciw tym wyborom wniósł dnia 6. kwietnia 1910 do Wys. c. k. Namiestnictwa we Lwowie na ręce Michała Tymoczki, naczelnika gminy w Małaszowcach, Jan Tymoczko protest, następująco umotywowany:

- a) że naruszono tajemnicę wyborów;
- b) że członkiem komisji wyborczej był Jan Killan, oglądacz bydła, a tym samym sługa gminny;
- c) że listę wyborczą prowadził Semen Awdukiewicz, pisarz gminny, a tym samym osoba trzecia, a nie członek komisji wyborczej, któremu wyjątkowo przysługuje prowadzenie listy wyborczej;

Na powyższe twierdzenia podał Jan Tymoczko dowody w pisemnie sporządzonym proteście.

Jednak Michał Tymoczko, naczelnik gminy, protestu tego nie przyjął a co więcej, że rzucił mu wręczony protest na ziemię, mówiąc: „Ja nie przyjmuję protestu!”

Świadcami tego zajścia są: Jan Tymoczko, Andrzej Mandziej i Roman Brygidyr syn Jana, wszyscy trzej z Małaszowiec.

Dnia 7. kwietnia 1910 wysłał Jan Tymoczko wspomniany protest pocztą w poleconym liście na ręce Michała Tymoczki, naczelnika gminy, który po raz wtóry protestu nie przyjął. Dowodem tego jest receptis pocztowy.

Dnia 8. kwietnia 1910 wniósł Jan

Tymoczko ten protest c. k. do Starostwa w Tarnopolu wraz z zażaleniem na Michała Tymoczkę, naczelnika gminy, że protestu dwa razy nie chciał przyjąć a ponadto że za pierwszym razem rzucił protestem o ziemię. W tym zażaleniu podał Jan Tymoczko wyżej wspomnianych świadków.

Dotychczas jednak Wys. c. k. Namiestnictwo we Lwowie, nie załatwiło protestu Jana Tymoczki, chociaż potwierdziło wybory do Rady gminnej w Małaszowicach reskryptem z dnia 28. lipca 1910 l. 1113 2, mimo dwukrotnego zapytywania się Jana Tymoczki wniesionego do Wys. ck. Namiestnictwa raz pisemnie dnia 26. sierpnia 1910, a drugi raz osobiście dnia 5. października 1910, — dlaczego jego protest nie jest załatwiony?

Z powodu tego zapytują podpisani JE. Namiestnika:

a) dlaczego ck. Starostwo w Tarnopolu nie pociągnęło Michała Tymoczkę, naczelnika gminy w Małaszowicach do odpowiedzialności za nadużycia władzy urzędowej, i co myśli JE. Namiestnik uczynić, by wspomniany naczelnik gminy został za swoje bezprawne działanie ukarany?

b) dlaczego ck. Namiestnictwo nie załatwiło dotychczas protestu Jana Tymoczki w Małaszowicach?

c) dlaczego ck. Namiestnictwo za twierdziło wybory do rady gminnej w Małaszowicach, mimo że dotąd znajduje się w rękach władz nie załatwiony, chociaż odmownie — protest?

d) co myśli JE. Namiestnik uczynić by wniesiony protest w ustawowej drodze został załatwiony, a bezprawne za twierdzenie wyborów zostało zniesione?

Interpelant
Paweł Dumka

Lewicki, Skwarko, Korol, Kurowiec, Sandulak, Sodomora, Makuch, Krysowaty, A. Staruch, T. Staruch, Winniczuk, Kiweluk, Petruszewicz, Myroniuk-Zajaczuk.

Marszałek oznajmia, że odczytane interpelacje odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek udziela głosu p. Komisarzowi rządowemu celem dania odpowiedzi na interpelacje.

Przemawia Komisarz rządowy c. k. radca dworu p. Stanisław Grodzicki, odpowiada na interpelacje:

1) pp. Wasunga i tow. z dnia 19. października 1908 w sprawie dodatków dla nauczycielek;

2) pp. T. Starucha i tow. z dnia 6. października 1910 i Lewickiego i tow. z dnia 13. października 1910 w sprawie wyborów do Rady pow. w Brzeżanach;

3) pp. Krempy i tow. z dnia 12. października 1907, w sprawie wykarczowania lasu w Brzeżanach;

4) pp. Lewickiego i tow. z dnia 13. października 1909 w sprawie ruskich paralelek w szkole w Kutach;

5) pp. Lewickiego i tow. z dnia 24. stycznia 1910 w sprawie budynku szkoły w Dulibach;

6) pp. Sandulaka i tow. z dnia 17. lutego 1910 w sprawie budynku szkoły w przysiółku Śnidawce ad Ryczka.

7) pp. Korola i tow. z dnia 14. października 1909 w sprawie języka wykładowego w szkole w Bielawińcach.

Marszałek udziela głosu p. Lewickiemu przed przystąpieniem do porządku dziennego.

Przemawia p. Lewicki i wnosi, by zamknąć dzisiejsze posiedzenie i nie od

bywać dalszych, aż komisya dla reformy wyborczej przedłoży sprawozdanie w przedmiocie zmiany sejmowej ordynacyi wyborczej.

Przemawia p. Stapiński i uprasza o odroczenie posiedzenia na 10 minut, celem porozumieniz się.

Przemawia p. Leo i popiera ten wniosek p. Stapińskiego, z tem, by posiedzenie przerwano na pół godziny.

Marszałek wyjaśnia, że w myśl §. 38. regulaminu może być tylko postawiony wniosek pozytywny o odbywanie posiedzeń w innym czasie, jak Marszałek oznaczy.

Marszałek odracza posiedzenie na $1\frac{1}{2}$ godziny, zastrzegając sobie prawo rozstrzygnięcia sprawy w myśl §. 38 regulaminu.

Przerwa posiedzenia godzina 11 przed południem.

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 19. października 1910.

Początek o godzinie 12. minut 5 po południu.

Marszałek konstatuje dostateczną liczbę posłów i otwiera napowrót odroczone posiedzenie.

Przemawia p. Leo i składa w sprawie wniosku p. Lewickiego oświadczenie imieniem lewicy sejmowej.

Przemawia p. Stapiński i składa oświadczenie imieniem stronnictwa ludowego w tej samej sprawie.

Przemawia p. Laskowski i składa imieniem prawicy sejmowej oświadczenie w tej sprawie.

Przemawia p. A. Brunicki i składa oświadczenie imieniem klubu centrum w tej sprawie.

Przemawia p. Lewicki i wnosi o zamknięcie dzisiejszego posiedzenia, oraz by następne posiedzenie odbyło się zaraz po przedłożeniu sprawozdania komisji dla reformy wyborczej w przedmiocie zmiany sejmowej ordynacyi wyborczej.

Marszałek wyjaśnia swe stanowisko w sprawie wniosków p. Lewickiego i podaje pod uchwałę wniosek p. Lewickiego o zamknięcie dzisiejszego posiedzenia.

Izba odrzuca ten wniosek p. Lewickiego o zamknięcie dzisiejszego posiedzenia

Powstają okrzyki, wrzawa, trąbienie, gwizdanie i bicie w pultry ze strony posłów klubu rusko ukraińskiego. Te demonstracye trwają dalej. (Cztery ostatnie słowa dodano wskutek zarządzonego przez Marszałka kraj. sprostowania protokołu w myśl przepisów §. 81. reg. sej. Zobacz protokół 101 posiedzenia z 25/10 1910).

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie uzupełnienia regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Sprawozdawca Pilat wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji wodnej.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek p. sprawozdawcy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy wodociągowej dla miasta Przemyśla.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji gminnej.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek p. sprawozdawcy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Skarbka i tow. w przedmiocie ochrony brzegów i szkarp przy regulacji rzek przed szkodami wyrządzonemi przez bydło.

Przemawia p. Skarbek i wnosi o odeślanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Bandrowskiego i tow. w sprawie zmiany ustawy kraj o szkołach realnych.

Sprawozdawcą p. Halban uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy chwalić:

1. załączony % projekt ustawy;
2. rezolucyę następującą:

Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, aby dała młodzieży narodowości ruskiej możność prawidłowego pobierania nauki języka ruskiego we wszystkich klasach wszystkich szkół realnych.

U s t a w a

z dnia . . . zmieniająca §§. 3, 4 i 5, 10 A, 10 B, 10 C i 24. ustawy z dnia 24. sierpnia 1899 L. 108 Dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 1, 2, 3. 4 i 5. ustawy z dnia 24. sierpnia 1899 L. 108

Dz. u. kr. tracą moc obowiązującą, w miejsce zaś §§. 1, 2, 10 A, B i C i 24, wchodzi w życie następujące:

§. 1. Zadaniem szkoły realnej jest:

1. podawać wykształcenie ogólne ze szczególnem uwzględnieniem praktycznych warunków życiowych na podstawie nauk matematyczno-przyrodniczych i języków nowożytnych.

2. przygotowywać do wyższych zakładów naukowych, do których dostęp abiturientom tych szkół jest otwarty.

§. 2. Szkoły realne składają się z 8 klas, z których każda stanowi kurs roczny.

§. 10 A. Przedmiotami obowiązkowymi są:

a) Religia.

b) Języki, a mianowicie: język wykładowy, następnie język niemiecki i język francuski lub angielski, tudzież drugi język krajowy w granicach ustawy z dnia 15. lutego 1905 L. 108 Dz. u. kr.

c) Historia powszechna ze szczególnem uwzględnieniem historii nowożytnej oraz historia austriacka i ojezysta.

d) Geografia z uwzględnieniem statystyki, geografii ekonomicznej i krajoznawstwa.

e) Matematyka.

f) Historia naturalna (botanika, zoologia, mineralogia, i geologia, biologia ogólna)

g) Fizyka.

h) Chemia.

i) Geometria wykreślna i rysunki geometryczne.

k) Propedeutyka filozofii.

l) Rysunki odręczne,

m) Gimnastyka.

n) Kaligrafia.

Nauka przedmiotów wyliczonych pod d, f, g, h, odbywa się z jak najszerszym zastosowaniem ćwiczeń praktycznych uczniów.

B) przedmioty względnie obowiązkowe:

Drugi język krajowy — o ileby nie był przedmiotem obowiązkowym (§. 10. A. b) — jest przedmiotem względnie obowiązkowym dla uczniów, których rodzice lub opiekunowie oświadczą z początku roku szkolnego, że ich synowie lub pupile będą brali udział w nauce tego języka. Takim uczniom wolno rozpocząć naukę przerwać tylko z ważnych powodów za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej. Spesobność pobierania nauki drugiego języka krajowego winna być daną w każdej szkole realnej.

Nadto winna być udzielaną nauka języka łacińskiego w zakresie umożliwiającym abiturjentom przyjęcie na Uniwersytet w charakterze słuchaczy zwyczajnych.

C) Przedmiotami wolnymi są:

Język angielski lub francuski — o ile jeden z nich nie jest obowiązkowym — śpiew i stenografia. Inne przedmioty wolne mogą być w szkołach realnych zaprowadzone w miarę potrzeby za zezwoleniem Ministra Wyznań i Oświaty.

§. 24.

Grono nauczycielskie szkoły realnej składa się z dyrektora, z nauczycieli religii, z trzynastu co najmniej nauczycieli rzeczywistych przedmiotów obowiązkowych i z nauczyciela gimnastyki.

Art. III.

Szkoły realne siedmioklasowe, istnie-

jące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, będą stopniowo przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty przekształcone na ośmioklasowe.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Memu Ministrowi Wyznań i Oświaty.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i oznajmia, że p. Maryewski wnosi następującą rezolucję:

Wzywa się c. k. Rząd, aby nową organizację zastosował przedewszystkiem do szkół nowo założonych w Wieliczce i Krośnie.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwala przyjęcie powyższej ustawy en bloc poczem w oddzielnem głosowaniu uchwala cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwala Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Sprawozdawca czyta:

Wzywają się c. k. Radę szkolną krajową, aby dała młodzieży narodowości ruskiej możliwość prawidłowego pobierania nauki języka ruskiego we wszystkich klasach wszystkich szkół realnych.

Izba bez rozprawy uchwala tę rezolucję komisji.

Marszałek odczytuje następującą rezolucję p. Maryewskiego:

Wzywa się c. k. Rząd, aby nową organizację zastosował przedewszystkiem

do szkół nowo założonych w Wieliczce i Krośnie.

Po zamknięciu rozprawy sprawozdawca p. Halban oznajmia, że zgadza się na tę rezolucję.

Izba uchwała tę rezolucję p. Maryewskiego, na którą p. sprawozdawca się zgodził.

Następuje:

Sprawozdanie komisji bankowej o sprawozdaniach Wydziału krajowego z 9. lipca 1909 i 12. lipca 1910 o Banku krajowym.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji sprostawszy poprzednio pomyłkę druku, a mianowicie na str. 5 we wierszu ostatnim z dołu sprawozdania, zamiast „60“ ma być „39“.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego o Banku krajowym z dnia 9. lipca 1909 i 12. lipca 1910.

II. a) Sejm udziela Dyrekcji Banku absolutoryum z rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1908;

b) także samo absolutoryum za czas od 1 stycznia do 31. grudnia 1909.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I i II komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej w przedmiocie utworzenia krajowe-

go patronatu rękodzieł i drobnego przemysłu.

Sprawozdawca p. Battaglia uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm, przyjmując z uznaniem do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia „Krajowego Patronatu rękodzieł i drobnego przemysłu“, poleca Wydziałowi krajowemu zorganizowanie „Krajowego Patronatu rękodzieł i drobnego przemysłu“ jako organu Wydziału krajowego, który ma się składać z ciała doradczego i z biura, jako organu wykonawczego. Organem doradczym ma być stały „Komitet dla spraw rękodzielniczych“ Komisji krajowej dla spraw przemysłowych. Do zakresu działania tego urzędu należeć mają wszystkie sprawy, dotyczące drobnego przemysłu tak rękodzielniczego, jak i domowego, z wyjątkiem spraw szkolnictwa przemysłowego. Bliższe postanowienia, określające urządzenie, zakres czynności i sposób urzędowania biura, wyda Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, oraz Izb rękodzielniczych we Lwowie i w Krakowie, podczas gdy na pokrycie wydatków, połączonych z utrzymaniem biura krajowego Patronatu rękodzieł i drobnego przemysłu, przeznacza się na rok 1911 kredyt w kwocie 40.000 K do rozporządzenia Wydziału krajowego, postanawiając równocześnie, że z przewidzianej w preliminarzu budżetu krajowego na 1911 (w rubr. XII. poz. 177. wydatków) dotacyi na „zasiłki bezzwrotne“ w kwocie 60.000 K, ma kwota 20.000 K służyć popieraniu rękodzieł i drobnego przemysłu w zakresie działania „Krajowego Patronatu rękodzieł i drobnego przemysłu“.

Nadto celem utworzenia osobnego „Krajowego funduszu dla popierania dro-

bnego przemysłu“ w wysokości dwu milionów koron, postanawia Sejm przeznaczyć z funduszu krajowego corocznie przez lat dwadzieścia, począwszy od roku 1911 kwotę 100.000 K, polecając Wydziałowi krajowemu, by w miarę postępu akcji przedstawił Sejmowi wnioski na jej przyspieszenie przez podwyższenie dotacji.

Warunki, na jakich z tego funduszu udzielaną ma być pomoc dla drobnego przemysłu, określi instrukcja, którą wyda Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, oraz Izb rękodzielniczych we Lwowie i Krakowie.

Dalej celem powiększenie funduszy pożyczkowych krajowego funduszu dla popierania drobnego przemysłu, Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągania w razie potrzeby pożyczek w jednej z krajowych instytucji kredytowych aż do wysokości każdorazowego stanu kapitału zapasowego w dziale pożyczkowym tego funduszu.

Zarazem Sejm wzywa c. k. Rząd, aby we wszystkich sprawach, dotyczących popierania drobnego przemysłu w Galicyi, współdziałał z „Krajowym Patronatem rękodzielni i drobnego przemysłu“ i jego akcyę jak najwydatniej wspierał swymi środkami, zwłaszcza z funduszy przeznaczonych na organizacyę kredytu rękodzielniczego, niemniej jak wszelkich innych, przeznaczonych na popieranie drobnego przemysłu, polecając przytem Wydziałowi krajowemu, by po wysłuchaniu Instytutów dla popierania drobnego przemysłu we Lwowie i w Krakowie niemniej jak krajowej komisji dla spraw przemysłowych, w porozumieniu z c. k. Rządem wypracował szczegółowy program przyszłego rozdziału agend między rząd, kraj i instytucje lokalne (we Lwowie i w Krakowie) oraz by wystarał się u rządu o odpowiednie ryczałtowe dotacje

na powyższy cel dla kraju tudzież dla instytutów lokalnych.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie petycji gmin Boberka, Lipie, Dźwiniacz górny, Dydowia, Łokieć, Łopuszanka lechnowa, Michniowiec Bystre i Czarna o wydzielenie ich z okręgu c. k. Sądów powiatowych w Turce, Starym Samborze i Ustrzykach, a przydzielenie do c. k. Sądu powiatowego w Lutowiskach.

Marszałek oznajmia, że z powodu nieobecności sprawozdawcy p. Hanczkowskiego, ten punkt, jakoteż następny, t. j.: Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie utworzenia c. k. Sądu powiatowego w Tyrawie włoskiej — usuwa z porządku dziennego obecnego posiedzenia.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie pomnożenia liczby okręgów sanitarnych w roku 1911.

Sprawozdawca p. Jabłoński uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następuje wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje sprawozdanie niniejsze do wiadomości.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do utworzenia w roku 1911 okręgów sanitarnych:

w Muszynie, Pomorzanach, Hussakowie, Birczy, Kosmaczu, Uluczu, Baranowie, Zamarstynowie i Nawaryi a nadto w powiatach śniatyńskim, bobreckim i podhajeckim w miejscowościach, które

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczy.

3. Sejm zatwierdza wstawiony do Rub. III. preliminarza budżetu kraj. na rok 1911 kredyt w kwocie wyższy o 5.000 kor. (czyli 125.000 kor.) na pokrycie ryczałtów objazdowych dla lekarzy okręgowych — tudzież subwencji dla powiatów przewidzianych §. 12. powołanej na wstępie ustawy.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1—3 komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z projektem noweli do §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21.

Sprawozdawca p. Schätzel uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej z 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej z 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21. w brzmieniu usta-

wy z 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51. uchyla się, a natomiast mają one o-piewać:

Dodatki do podatków.

§. 23.

Na wydatki, nie pokryte dochodami majątku zakładowego, może Rada powiatowa nakładać i pobierać dodatki do podatków bezpośrednich aż do wysokości 20% tychże podatków.

Dodatki nad 20% aż do 60% do podatków bezpośrednich mogą być nałożone za uchwałą Rady powiatowej z przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Dodatki do podatków, przenoszące 60%, równie jak i inne opłaty i reparty-cje mogą być nakładane tylko na mocy uchwały Sejmu i za Cesarskiem zezwoleniem.

Powiatowe dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków, co podatki.

Art. II

Wykonanie tej ustawy powierzam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowych fundusów pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. lipca 1909 do 30. czerwca 1910.

Sprawozdawca p. Maiss uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych funduszach pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. lipca 1909 do 30. czerwca 1910 przyjmuje Sejm do wiadomości;

2. Sejm ponawia swe wezwanie z lat poprzednich i wzywa c. k. Rząd, ażeby krajowy fundusz pożyczkowy dla gmin i osób prywatnych na budowę koszar dla c. i k. wojska zasilął ze Skarbu państwowego z obowiązkiem zwrotu zasiłków przez c. k. Skarb wpłacanych.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sprawę podniesienia kraj. funduszu pożyczkowego dla gmin i osób prywatnych na budowę koszar wziął pod rozwagę i aby na najbliższej sesji sejmowej odpowiednio poczynił wnioski.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1—3 komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji prawniczej w przedmiocie kreowania nowego Sądu powiatowego w Uściu zielonem.

Marszałek oznajmia, że usuwa tę sprawę z porządku dziennego z powodu

nieobecności w Izbie sprawozdawcy p. Hanczakowskiego.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności departamentu VI. za czas od 1. lipca 1909 do 30. czerwca 1910.

Sprawozdawca p. Maiss uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności departamentu VI. za czas od dnia 1. lipca 1909 do 30. czerwca 1910 do wiadomości;

2) Sejm ponawia uchwały swoje z lat poprzednich dotyczące otwarcia nowych Sądów obwodowych i powiatowych i wzywa c. k. Rząd, aby otworzył jak najspieszniej Sady obwodowe w Białej, Bochni, Nowym Targu, Mielcu i Żółkwi, tudzież Sady powiatowe w Baranowie, Jagielnicy, Jezierzanach, Podkamieniu, Strzeliskach nowych, Uścierykach, Zawąłowie, Jaryczowie, Kozłowie i Magierowie;

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sprawę ryczałt szupasowego dotychczas stacyom szupasowym po 30 h. dziennie od osoby szupaśnika wypłacanego wziął pod rozwagę i aby na najbliższej sesji sejmowej z odpowiednimi wystąpił wnioskami;

4) Sejm wzywa c. k. Rząd o wydanie odpowiednich zarządzeń mających na celu szybsze załatwianie spraw szupasowych i jak najspieszniejsze wydawanie orzeczeń szupasowych.

5) Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia części rezerwowego kapitału 250.000 koron funduszu dla utrzymania i wychowywania ubogich sierót,

tudzież dzieci opuszczonych i zaniedbanych lub na zaniedbanie narażonych istniejącego, a to na pokrycie kosztów utrzymania i wychowania dzieci ubogich sierót tudzież dzieci opuszczonych i zaniedbanych lub na zaniedbanie narażonych przez rok 1911.

6) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd ażeby jak najspieszniej przedłożył Radzie państwa projekt ustawy, mocą której kasy sieroce zbiorowe przekazywałyby krajom na cele wychowania dzieci bez opieki, zaniedbanych i na zaniedbanie narażonych całkowitą sumę nadwyżek z obrotu, jakie wypadną z końcem roku 1910 i lat następnych, zatrzymując tylko odpowiednią rezerwę.

7) Sejm wzywa c. k. Rząd o jak najspieszniejsze przedłożenie ciałom ustawodawczym projektu ustawy emigracyjnej.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Uchwaliwszy następnie wniosek p. sprawozdawcy o przyjęcie tych wniosków komisji en bloc, uchwała Izba en bloc i bez rozprawy powyższe wnioski 1—7 komisji.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji gminnej w przedmiocie sprawozdania Wydziału krajowego o utworzenie z rozparcelowanych obszarów dworskich w Jajkowicach i Lubczy samoistnej gminy administracyjnej pod nazwą Antoniówka.

Sprawozdawca p. Skarbek uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

załączony ./• projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . . . o utworzeniu z posiadłości powstałych z rozparcelowanych dóbr tabularnych Jajkowce i Lubsza, powiat Żydaczów, samoistnej gminy administracyjnej pod nazwą Antoniówka.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje.

Art. I.

Z posiadłości powstałych wskutek rozparcelowania majątności tabularnych Jajkowce i Lubsza, powiatu Żydaczów, tworzy się nową samoistną gminę administracyjną pod nazwą Antoniówka.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc, Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia przysiółka Seńkowice ze związku gminy Hołe rawskie i utworzenia z niego odrębnej gminy administracyjnej.

Sprawozdawca p. Skarbek uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od

czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

załączony ./ projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . . . o wyłączeniu przysiółka Seńkowice ze związku gminy Hołe rawskie, powiatu rawskiego i utworzenie z niego samoistnej gminy administracyjnej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Przysiółek Seńkowice wyłącza się ze związku gminy Hołe rawskie, powiat Rawa ruska, i tworzy się z niego samoistną gminę administracyjną.

Art. II.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, ma być Rada gminna w Hołem rawskim rozwiązana, a natomiast mają być zarządzone i przeprowadzone nowe wybory do Rady gminnej w Hołem rawskim i Seńkowicach.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc, Izba uchwała

przyjęcie powyższej ustawy en bloc, potem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzeciem czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia z przysiółka „Siółko ad Bożyków“ tudzież z części obszaru dworskiego w Bożykowie samoistnej gminy administracyjnej.

Sprawozdawca p. Skarbek uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

załączony ./ projekt ustawy.

U s t a w a.

z dnia . . . o utworzeniu z przysiółka Siółko, należącego do związku gminy Bożyków, powiat Podhajce, tudzież z nabytej przez mieszkańców tego przysiółka części obszaru dworskiego w Bożykowie samoistnej gminy administracyjnej pod nazwą Siółko.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Przysiółek Siółko wyłącza się ze związku gminy Bożyków, powiat Podhajce, z tego przysiółka tudzież z części obszaru dworskiego w Bożykowie, nabytej przez mieszkańców rzezonego przysiółka, tworzy się samoistną gminę administracyjną pod nazwą Siółko.

Art. II.

Granicę między gminą Siółko a gminą Bożyków i resztą obszaru dworskiego w Bożykowie tworzyć mają:

w gminie Siółko zewnętrzne granice parcel katastralnych l. l. 1570, 1601, 1602, 1605/2, 1605/1, 1606, 1609/2, 1609/1, 1610, 1613, 1614, 1617, 1618, 1621/2, 1621/1, 1622, 1625, 1626, 1627, 1630, 1631/1, 1631/2, 1634/2, 1634/1, 1635/1, 1635/2, 1638, 1639, 1642, 1643/1, 1643/2, 1646, 1647/1, 1647/2, 1650/2, 1650/1, 1651, 1654, 1655, 1658, 1659, 1662, 1664, 1667, 1668, 1671, 1672, 1675, 2, 1675/1, 1676/1, 1676/2, 1679, 1680, 1683, 1684, 1687, 1688, 1691, 1692/1, 1692/2, 1695, 1696, 1699, 1700, 1703, 1704, 1707/2, 1707/1, 1709, 1712, 1713/1, 1713/2, 1716, 1717, 1720/2, 1720/1, 1721/1, 1721, 2, 1724/1, 1725, 1728, 1729/1, 1729/3, 1729/2, 1732, 1734, 1737, 1738, 1741/2, 1741/1, 1744, 1748, 1747, 1750, 1753, 1756, 1759, 1762, 1765, 1768, 1771, 1774, 1778, 1777, 1780, 1783, 1789, 1790, 1793, 1794, 1797, 1798, 1801, 1802, 1805, 1806, 1809, 1810, 1813, 1814, 1817, 1818, 1821, 1822, 1825, 1826, 1829/1, 1829, 2, 1830, 1833, 1834, 1837, 1838, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845/1, 1845/2, 1846, 1847, 1848/1, 1848/2, 1849, 1850, 1851, 1852/1, 1852/2, 1853, 1854/1, 1854/2, 1855, 1856, 1857/1, 1857/2, 1858, 1859/1, 1859/2, 1860, 1, 1860/2, 1861, dalej oś drogi parc. l. kat. 2254 i oś drogi parc. l. kat. 2255, zewnętrzna granica parceli l. kat. 1390/2, oś drogi parc. l. kat. 2243 i 2256, zewnętrzne granice parcel l. l. kat. 1318, 1319, 1320, oś drogi parc. l. kat. 2257, zewnętrzne granice parceli l. kat. 1091/2, oś drogi parc. l. kat. 2239, 2238 i 2237, zewnętrzna granica parc. l. kat. 1067/1, oś drogi parc. l. kat. 2239, zewnętrzne granice parcel l. l. kat. 1064, 1063, 1062, 1867, 1868/2, oś drogi parc. l. kat. 2266, zewnętrzne granice parcel. l. l. kat. 998, 2177/1, 2261, 2178/1, 2175, 2174/2, 2170/2, 2173/2;

w Bożykowie (w gminie i na po-

zostałej części obszaru dworskiego) zewnętrzne granice parcel l. kat. 1569, 1563, oś parcel l. l. kat. 2254, 2255, zewnętrzna granica parceli l. kat. 1391/1, oś drogi parc. l. kat. 2243, 2256, zewnętrzne granice parcel l. l. kat. 1317, 1316, 1315, oś drogi parc. l. kat. 2257, zewnętrzna granica parceli l. kat. 1094/2, oś drogi parc. l. kat. 2239, 2238 i 2237, zewnętrzna granica parceli l. kat. 1014, oś drogi parc. l. kat. 2239, zewnętrzne granice parcel l. l. kat. 1013, 1012, 1011/2, 1010/2, 1010/1, 1009/2, 1009/1, 1008, 1007/2, 1007/1, 1006/2, 1006/1, 1005, 2, 1005/1, 1004, 1003/2, 1003/1, 1002, 2, 1002/1, 1001/2, 1001/1, 1868/1, 1000, oś drogi parc. l. kat. 2266; zewnętrzne granice parcel l. l. kat. 984, 975/1, 974/2, 972, 971, 970, 968, 967, 966, 965, 963, 962, 960/2, 959/1, 958, 957/2, 957/1, 955/2, 955/1, 954, 951, 950/2, 2177/2, 2261, 2178/2, 2175, 2174/1, 2172/1, 2173/1.

Art. III.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy ma być Rada gminna w Bożykowie rozwiązana, a natomiast mają być zarządzone i przeprowadzone nowe wybory do Rady gminnej w Bożykowie i Siółku.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mójemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda.

Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przytoczenie powyższej ustawy en bloc poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia z gminy Laszki murowane dwóch samoistnych gmin administracyjnych pod nazwą Laszki murowane miasteczko i Laszki murowane wieś.

Sprawozdawca p. Skarbek uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

załączony % projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . o rozdzieleniu gminy Laszki murowane, powiat Stary Sambor, i utworzeniu z niej dwóch samoistnych gmin administracyjnych pod nazwą Laszki murowane miasteczko i Laszki murowane wieś.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Gminę Laszki murowane, w powiecie starsamborskim, rozdziela się i tworzy się z niej dwie samoistne gminy administracyjne, jedną pod nazwą Laszki murowane miasteczko, drugą zaś pod nazwą Laszki murowane wieś.

Art. II.

Granicę między gminami Laszki murowane miasteczko i Laszki murowane wieś ma tworzyć częścią potok Młynówka aż do połączenia z potokiem Malinowskim; w dalszym ciągu potok Malinowski aż do ujścia do rzeki Strwiąż; wreszcie środek łożyska tej rzeki w dolnym jej biegu aż do granicy gminy Posada Felsztyńska.

Art. III.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy ma być rozwiązana dotychczasowa Rada gminna w Laszkach murowanych, a natomiast mają być zarządzane i przeprowadzone wybory do Rady gminnej nowych gmin Laszki murowane miasteczko i Laszki murowane wieś.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania

Marszałek oznajmia, że porządek dzienny został wyczerpany i udziela głosu p. Leo.

Przemawia p. Leo i wnosi, by następne posiedzenie odbyło się w sobotę 22. października 1910 o godzinie 11 przed południem.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek p. Leo.

Marszałek zamyka posiedzenie oznaczając następne na dzień 22. października 1910 godzinę 11. przed południem i oznajmia, że porządek dzienny nastę-

pnego posiedzenia zostanie posłom w drodze pisemnej doręczony.

Koniec posiedzenia godzina 1 minut 40 po południu.

Przez cały czas od pierwszego do ostatniego punktu porządku dziennego, trwały nieustające krzyki, wrzaski, gwizdania i bicie pulpitemi na ławach posłów rusko-ukraińskich.

(Ten ustęp dodano wskutek zarządzonego przez Marszałka kraj. sprostowania protokołu w myśl przepisów §. 81. reg. sejm. Zobacz protokół 101. posiedzenia z 25/10 1910).

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański w. r.
Jan Wasung w. r.

Do niniejszego protokołu dołącza się w myśl przepisów §. 76 regulaminu sejm. następujące protesty pp. Lewickiego, Korola i Dudykiewicza i tow. i oświadczenie na nie. (Zobacz protokół obrad 100 pos. z 22/10 1910 i 101 pos. z 25/10 1910 roku).

Lwów, dnia 20/X. 1910.

Do JE. Stanisława hr. Badeniego
Marszałka krajowego

we Lwowie.

Podpisani posłowie Sejmu kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks Krakowskiem, wnoszą niniejszem po myśli §. 76, regulaminu sejmowego

P r o t e s t

przeciw niezgodnemu z regulaminem postępowaniu, które zaszło dnia 19. października 1910 na 99. posiedzeniu I. sesyi, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego.

W szczególności: W sprawozdaniu stenograficznem tego posiedzenia Sejmu gal. stwierdzono, że przez cały czas rzekomych debat od pierwszego do ostatniego punktu porządku dziennego trwały nieustające, ogłuszające krzyki, wrzaski, świsty, i bicie pultami. — Z tego stwierdzenia przez protokół sejmowy wynika, że co do wszystkich punktów dziennego porządku nie mogła się odbyć żadna rozprawa sejmowa, tak jak nie było głosu sprawozdawców,

nie odczytywano żadnych wniosków, nie udzielano nikomu głosu i nikt nie mógł słyszeć, jakie wnioski i kiedy przychodziły pod głosowanie.

Pomimo tego JE. p. Marszałek krajowy sposobem mimiki załatwiał sprawy i doprowadził do rzekomego uchwalenia całego porządku dziennego, chociaż podpisani posłowie stanowczo protestowali przez cały czas tej mimiki przeciw sposobowi prowadzenia obrad, gdyż nie mogli wiedzieć, co i kiedy się uchwała i nikt z obecnych posłów nie mógł przyjść do głosu.

Że dotycząca rozprawa nie mogła fizycznie odbyć się zgodnie z postanowieniami regulaminu sejmowego, wynika już z obliczenia czasu pomiędzy ponownem otwarciem posiedzenia sejmowego, t. j. pomiędzy godziną 12 minut 5 po południu, a jego zamknięciem o godzinie 12 minut 35 po południu, przyczem należy podnieść, że na wstępie po ponownem otwarciu posiedzenia przed przystąpieniem do porządku dziennego przemawiało jeszcze 5 mowców i szósty JE. p. Marszałek, a po odrzuceniu formalnego wniosku p. Lewickiego o zamknięcie posiedzenia, JE. p. Marszałek jeszcze co najmniej przez 5 minut wskutek wrzasku w Izbie — wogóle nie przystępował do porządku dziennego — a po rzekomem wyczerpaniu porządku dziennego zabierał jeszcze głos p. Leo.

Z powodu tego cały porządek dzienny, obejmujący tak obszerne i ważne sprawy jak: zamknięcie rachunków Banku krajowego za lata 1908 i 1909, zmiana ustawy kraj. o szkołach realnych, sprawozdanie komisji przemysłowej w przedmiocie utworzenia kraj. patronatu rękodziel i drobnego przemysłu i inne wnioski, rezolucye i projekty ustaw — fizycznie w przeciągu tak krótkiego czasu nie mógł być wyczerpany.

Ponieważ według postanowień §. 39. i następnych regulaminu sejmowego rozprawy sejmowe muszą być ustne, wszystkim posłom zrozumiałe i dostępne, przeto nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wszystkie rzekomo postanowione uchwały od pierwszego do ostatniego punktu porządku dziennego z 99. posiedzenia sejmowego z 19. października 1910 — są nieważne, wskutek czego zakładamy ten protest i wnosimy na odczytanie go na najbliższem posiedzeniu Sejmu i o dołączenie do protokołu obrad.

Dr. Kość Lewicki, Dr. J. Kurowiec, Dr. Petruszewicz, Ł. Winniczuk, J. Kiweluk, Dr. Jan Makuch, Michał Sodomora, Z. Skwarko, Antoni Staruch, Jan Sandulak, Paweł Dumka, T. Staruch.

Do JE. Marszałka krajowego Stanisława hr. Badeniego.

Przeciw postępowaniu i niezgodnemu z regulaminem sejmowym prowadzeniu rozpraw na 99. posiedzeniu galic. Sejmu krajowego wnoszą podpisani po myśli §. 76 regul. sejm. następujący:

P r o t e s t

W sprawozdaniu stenograficznem z rozprawy 99. posiedzenia galic. Sejmu kraj. stwierdzono, że przez cały czas tego posiedzenia trwały nieprzerwanie świsty, krzyki i bicie pultami.

Z tego wynika, że o przeprowadzeniu jakiej bądź dyskusji i narad sejmowych nie mogło być mowy, jakoteż, że fizycznie było niemożliwe słyszeć, o co się rozchodzi, a tem mniej nie mogli pojedynczy posłowie zgłaszać swoich wniosków (§. 56. i następne reg. sejm.) w czasie ogólnej względnie specjalnej dyskusji. Nie może także być mowy w znaczeniu prawnem o przeprowadzeniu narad, gdyż substrat i treść tego, co rzekomo było przedmiotem posiedzenia nie były

wiadome pojedynczym posłom — a nawet nie odczytywano n. p. ustawy o szkołach realnych i innych większych wniosków, które rzekomo były przedmiotem debaty i uchwały.

Wobec takiego stanu rzeczy, tak ważne sprawy jak zamknięcie rachunków Banku kraj. za r. 1908 i 1909, zmiana ustawy kraj. o szkołach realnych, utworzenie Patronatu dla rękodzieła i drobnego przemysłu — nie były i nie mogły być przedyskutowane i uchwalone, a rzekome uchwały są nieważne, — a to tak ze stanowiska prawnego samego regulaminu sejm. §. 39, 52—62 regul sejm.) jak i ze względu na to że mimiczne załatwienie w Sejmie jakiegokolwiek sprawy a tem mniej spraw ważnych jak wyżej naprowadzonych, bez dania możności poszczególnym posłom brania udziału w dyskusyi, jest tylko fikcją faktów, niezgodną z powagą Sejmu

Z tych względów wnoszą podpisani ten protest i wnoszą o odczytanie go na następnem posiedzeniu.

Lwów, dnia 22. października 1910.

Korol, Hanczakowski, Krysowaty, Dr. Krynicki, Tracz.

Do Wysokiego Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

P r o t e s t

niżej podpisanych posłów z powodu niezgodnego z regulaminem przeprowadzenia 99. posiedzenia I. Sesi, IX peryodu, odbytego 19. października 1910.

Na podstawie §. 76. regulaminu, przyjętego przez Wysoki Sejm 10. października 1907 i obowiązującego Wysoki Sejm i jego Marszałka, wnosimy nasz protest, zgłoszony przez nas na 100 posiedzeniu,

I. sesi, IX. peryodu, odbytem 22. października 1910 jak następuje:

W protokole 99. posiedzenia, I. sesi, IX. peryodu Sejmu, odbytego 19. października 1910 zaznacza się, iż cały porządek dzienny,znaczony dla tego posiedzenia, obejmujący 17 punktów, został przeprowadzony i uchwalony.

Wszyscy posłowie podpisani na niniejszym proteście uczestniczyli w rzeczonym posiedzeniu od początku do końca i chociaż śledzili tok posiedzenia z całą uwagą z własnej obserwacji nic o tem nie wiedzą, aby przystąpiono do porządku dziennego a tembardziej, aby porządek dzienny był przeprowadzony i wyczerpany.

Konstatujemy, że po tem, gdy przed przystąpieniem do porządku dziennego p. Lewicki wniósł o zamknięcie posiedzenia, pp. Leo i Stapiński zaproponowali przerwę w posiedzeniu, taka przerwa przez JE. p. Marszałka zarządzoną została, że posiedzenie ponownie otwarto o godzinie 12. minut 5, że po otwarciu posiedzenia przemawiali pp. Leo, Stapiński Lewicki i JE. p. Marszałek i nastąpiło głosowanie, że posiedzenie zamknięte zostało o godzinie 12. minut 40 i że w konsekwencji nie było czasu a tem samem fizycznej możliwości przeprowadzić oraz uchwalić 17 punktów porządku dziennego, z których wielu zawierały obszerne projekty ustaw i wymagały drugiego i trzeciego czytania.

Jeżeli jednak wbrew fizycznej możliwości, porządek dzienny został istotnie przeprowadzony i wyczerpany, to stać się to mogło tylko przez obejście obowiązujących przepisów regulaminu i z widocznym naruszeniem praw poselskich, oraz ustawodawczego autorytetu Sejmu.

Konstatujemy, iż po odrzuceniu przez głosowanie wniosku p. Lewickiego, domagającego się zamknięcia posiedzenia,

powstał w sali posiedzeń wprost ogłuszając szum, krzyk, ryk, świst, stuk itp. i przedłużał się nieprzerwanie przez cały czas aż do zamknięcia posiedzenia.

Konstatujemy, iż cała Izba oraz JE. p. Marszałek, znalazłszy się pod wrażeniem nieoczekiwanej demonstracji, przynajmniej pierwszych 5 minut wyczekiwali jej zakończenia i dopiero w czasie następnych 15 minut rozpoczęła się mimiczna gra między trybuną Marszałka i częścią posłów, którzy automatycznie z celową szybkością już to podnosili lub opuszczali ręce.

Posłowie podpisani na niniejszym proteście nie brali żadnego udziału ani w demonstracji hałaśliwej, ani w demonstracji mimiką, tylko obserwowali wszystko.

I na tej podstawie konstatujemy, iż my nie słyszeli i nikt słyszeć nie mógł głosu J. E. p. Marszałka i tem samym przystąpienia do dyskusji nad oddzielnymi punktami porządku, my nie słyszeli i nikt w Izbie słyszeć nie mógł sprawozdawców, my ich nie widzieli na trybunie, gdyż na trybunie krzatali się liczni posłowie, my nie słyszeli wezwania do posłów celem zabierania głosu, my nie słyszeli stanowczo i nie zauważyli, iżby ktokolwiek a w szczególności p. Maryewski zgłosił jakąkolwiek rezolucję, my wogólności nie mogli się zorientować w tem co się działo, nie mogliśmy prosić o głos, chociaż chcieliśmy przy dyskusji nad tymi niezwykle ważnymi projektami ustaw i sprawozdań, które na porządku dziennym się znajdowały, celem spełnienia naszych obowiązków poselskich, — głos zabierać i wypowiedzieć nasze, oraz naszych wyborców poglądy.

Natomiast zostaliśmy pozbawieni tego pierwszego i głównego prawa poselskiego; projekt ustawy o zmianie ustawy kraj, o szkołach realnych, który wi-

nienby złużyć za wzór dla retormy szkół realnych w całym państwie, sprawozdanie komisji bankowej o Banku krajowym odnoszące się do najżywoźniejszych interesów całego kraju, utworzenie Patronatu kraj. dla rękodzieł i drobnego przemysłu, nakładające na kraj milionowe zobowiązania i wnikaające głęboko w ekonomiczne i narodowe stosunki kraju — i wiele innych — uchwalone były bez wszelkiej dyskusji i zastanowienia.

Postępowanie takie sprzeciwia się literze i duchowi regulaminu, narusza prawa poselskie, podrywa autorytet Sejmu i zaufanie u społeczeństwa do jego ustawodawczej działalności i powagi.

Dlatego protest nasz w pełni usprawiedliwiony.

Stawiamy wniosek o jego odczytanie i dołączenie do protokołu zakwestyjonowanego przez nas posiedzenia.

Dudykiewicz, Antoni Kołpaczkiewicz, Korneł, P. Senyk, Michał Myroniuk-Zajaczuk.

Na protest posłów Lewickiego i tow. wniesiony do protokołu obrad Sejmu z dnia 22. października b. r., posłów Korola i tow. zgłoszony ustnie na posiedzeniu z tegoż dnia, posłów Dudykiewicza i tow. zapowiedziany na posiedzeniu z tegoż dnia, wszystkich wyżej wymienionych przeciw ważności obrad i uchwał Sejmu zapadłych w dniu 19. października b. r. wnoszą podpisani posłowie sejmowi, jako obecni na owem posiedzeniu następujące

O s w i a d e z e n i e.

Stwierdzamy, że całe posiedzenie sejmowe z dnia 19. października 1910 odbyło się mimo usiłowania posłów klubu ukraińskiego udaremnienia posiedzenia za pomocą krzyków, gwizdania i bicia pulpitemi, zupełnie zgodnie z postanowieniami regulaminu sejmowego. Stwier-

dzamy w szczególności, że wszystkie sprawy, będące przedmiotem obrad i uchwał, były przedstawione prawidłowo, wnioski i projekty ustaw były przez referentów odczytane, nad każdym z osobna i w każdym czytaniu była przez JE. Marszałka kraj. otwartą rozprawa, najpierw ogólna, następnie szczegółowa, rozprawy zatem były wszystkie dostępne i wszystkim zrozumiałe, o ile ktokolwiek z posłów niemi się interesował. JE. Marszałek krajowy zapytywał wcale nie sposobem mimicznym, lecz donośnym głosem, kto żąda głosu, tak w rozprawach ogólnych jak szczegółowych, gdy nikt głosu nie żądał, ogłaszał rozprawę za ukończoną i poddawał sprawę pod głosowanie przez podniesienie rąk. Gdy znaczna większość głosów za wnioskami komisji się oświadczała ogłaszał JE. Marszałek uchwalenie wniosków i projektów ustawowych. Każdy, ktokolwiek tego sobie życzył, mógł przyjść do głosu, czego dowodzi przykład, iż poseł Maryewski w rozprawie nad nowelą do ustawy o szkołach realnych zgłosił poprawkę i poprawka ta została większością głosów uchwalona.

Stwierdzamy, że rozprawy na posiedzeniu z 19. października 1910 r. tylko dlatego nie trwały długo, że z wyjątkiem JE. Marszałka kraj. referentów i wspomnianego już posła Maryewskiego nikt głosów nie żądał nikt rozpraw nie przewlekał.

Jest rzeczą możliwą, że posłowie, wnoszący protest, o ile sami uczestniczyli w okrzykach, hałasach, nie słyszeli wniosków odczytywanych przez referentów, okoliczność ta jednak niezależna od JE. Marszałka i większości Sejmu, nie może mieć żadnego wpływu na ważność obrad i powziętych uchwał.

Wobec takiego faktycznego stanu rzeczy odpadają zarzuty wniesione przeciw ważności sejmowych obrad i uchwał z dnia 19. października b. r. O ile zaś zarzuty te zwracają się przeciw JE. Marszałkowi, podpisani stwierdzają, że postępowanie JE. Marszałka było zupełnie zgodne z przepisami regulaminu sejmowego i nacechowane troską i stanowczą wolą uszanowania praw konstytucyjnych, powagi i godności Sejmu.

We Lwowie, d. 24. października 1910.

Wodzicki, Garapich, W. Korytowski, Piniński, Stadnicki, St. Tarnowski, Dembowski, Stefczyk, A. Lubomirski, Laskowski, Cielecki, Pilat, Krzysztofowicz, Bandrowski, Leo, Głabiński, Brykczyński, Adam, Rutowski, Zdz. Tarnowski, Bojko, A. Brunicki, Witos, Stapiński, Czech, Żardecki, Krężel, Bernadzikowski, Cieluch, Styła, E. Mycielski, Jedynek, Kędzior, Lewakowski, Wereszczyński, Maryewski, Abrahamowicz, Wrześniowski, Onyszkiewicz, Vivien, Tyszkiewicz, Paygert, Sobolewski, Wł. Kraiński, Niezabitowski, Mars, Moysa, Gorayski, Gołuchowski, Czarkowski-Golejewski, J. Brunicki, Götz, Skarbak, Hupka, Komorowski, Sare, Thullie, A. Theodorowicz, Wł. Czaykowski, Michałowski, Federowicz, T. Cieński, Konopka, Rittel, Horodyski, Wasung, Halban, Milewski, Urbański, Winc. Kraiński, Starowieyski, Marszałkiewicz, Skrzyński, Merunowicz, Jędrzejowicz, Sala, Schnell, Jaworski, Schätzel, Gniewosz, Czaykowski, Starzyński, Ciuchciński, Bednarski, Obertyński, Jabłoński, Czartoryski, Cielecki, J. Korytowski, Maiss, Tertil, St. Mycielski, Górski, Zamoyski, Sozański, St. H. Badeni, Pastor, Dąbski.

